

Dr. Ivanka Počkar v pogovoru z Murkovo nagrajenko Jano Mlakar Adamič.
Foto: Stanka Glogovič, Ljubljana, 7. 12. 2017.

Letošnja prejemnica Murkove nagrade Jana Mlakar Adamič.
Foto: Stanka Glogovič, Ljubljana, 7. 12. 2017.

POGOVOR Z MURKOVO NAGRAJENKO 2017, KUSTOSINJO IN MUZEJSKO SVETNICO JANO MLAKAR ADAMIČ Etnološki večer, Slovenski etnografski muzej, 7. december 2017

Letošnja Murkova nagrajenka je bila 7. decembra 2017 na Etnološkem večeru v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani predstavljena pred zglednim številom poslušalcev. Pogovor, kot so ga nato nekateri komentirali med prednovoletnim druženjem in pozneje v elektronskih sporočilih, je bil zanimiv in, kot so ga ocenili posamezniki, bi lahko trajal »še dvakrat dlje«.

Slovensko etnološko društvo je 11. novembra 2017 najvišje stanovsko priznanje, Murkovo nagrado za življenjsko delo na področju etnologije in etnološke muzeologije podelilo muzejski svetnici Jani Mlakar Adamič. Univerzitetna diplomirana etnologinja in sociologinja kulture Jana Mlakar Adamič je že tri desetletja zvesta Zasavskemu muzeju Trbovlje, kjer se je posvetila pedagoškemu in znanstvenemu delu ter iskanju novih oblik predstavitve kulturne dediščine Zasavja, ki jo popularizira z inovativnimi razstavami, s članki in z razpravami ter živim stikom z okolico in ljudmi. S temeljitim vpogledom v knapovsko preteklost je zasavski kulturni dediščini predana z vsem svojim bistvom in je z njo tudi zaznamovana. Odlikujejo jo izvirnost in njen dobro uravnani muzejski radar, iskanje vedno novih vsebin ter inovativnih in ustvarjalnih načinov predstavitve dediščine, saj uspeh, kot sama pravi, »*pride le, če drzno skrenemo z uhojene poti*«.

S toplim in svetlim odnosom do ljudi uspeva, da zasavska kulturna dediščina ne ostaja zapuščena in spregledana. Še

več, z vsakim novim dejanjem Jana Mlakar Adamič dokazuje, kar se ji zdi »*edino prav, da muzealci vidimo dlje od svojih zidov in posegamo v prostor okoli nas. Iz tega prostora smo pobrali, kar imamo (spravljenega za muzejskimi zidovi), prav je, da vanj tudi vrnemo, kar lahko. Da pokažemo, iz katerih in kakšnih korenin je zrasla sedanost*«. Kako to naredimo, pa je nadvse uspešno dokazala na sodoben muzejski način z nadgradnjo – umestitvijo predmetov, védenj in znanj v istoveten prostor in v vsepovezujoči čas.

Pogovor z nagrajenko je usmerjala predlagateljica Ivanka Počkar, s katero imata stike več desetletij in obe precej spremljata delo dveh muzejev ob Savi, Zasavskega in Posavskega. Jana Mlakar Adamič je ob podelitvi nagrade povedala, da

je to nagrada, o kateri etnološka duša »iz provinc« ne razmišlja prav pogosto. Običajno nima časa. Ko pa jo preseneti klic predsednice društva in ko si opomore od šoka, potem razmišlja o tej nagradi, predvsem o tem, kdo so predhodniki, Murkovi nagrajenci. Ob velikem spoštovanju, ki ga čuti do njih in v njihovi družbi, se nagrada še bolj zablešči.

Za svoje delo je bila že večkrat nagrajena. Leta 2007 je prejela priznanje Turističnega društva Trbovlje, leto pozneje Prvojunjsko nagrado Občine Trbovlje, leta 2010 za monografijo *Kaj pa vi sploh delate* Murkovo prizna-

* Ivanka Počkar, dr. znanosti s področja etnologije, muzejska svetnica, Posavski muzej Brežice, Cesta prvih borcev 1, 8250 Brežice; ivanka.pockar@pmb.si.

nje ter leta 2017 najvišje stanovsko priznanje – Murkovo nagrado, ki ju podeljuje Slovensko etnološko društvo. Upravičeno je ponosna na svoje delo, ki je tesno povezano z Zasavjem, s Trbovljami in z rudarstvom na drugačen, ponotranjen in človeški način.

O odločitvi za študij prav etnologije in ne arheologije ali zgodovine, o katerih je tudi razmišljala, ter o zaposlitvi v Zasavskem muzeju je pojasnila, da tisto leto ni bilo vpisov na arheologijo, zgodovina se je zdela nekoliko suhoparna, in tako »*jo je ujela etnologija*«. Zaposlitev pa se ji je ponudila, ker je v Zasavskem muzeju nadomestila zgodovinarja, ki je leta 1986 sprejel mesto občinskega tajnika ali partijskega sekretarja v občini Zagorje. Ravno takrat so se muzeji NOB in delavskega gibanja, kakršen je bil tudi trboveljski, masovno transformirali v muzeje novejšje zgodovine. Takrat je bilo videti precej napredno, če so zaposlili še kak drug kader, ne le zgodovinarjev. Spremenile so se sistemizacije, prav tako tudi strateške usmeritve oz. delokrogi, in tako je postala kustosinja-etnologinja Zasavskega muzeja Trbovlje.

Kot muzejski etnolog si človek za vse hkrati, za zbiranje, dokumentiranje, terensko delo, raziskave, razstave, pedagoško delo, delo z obiskovalci, ustvarjanje dobrih stikov z zbiralci in s pričevalci, delo z javnostjo, pisanje člankov, razprav, publikacij, monografij in drugih publikacij. Ob tem in še o sto drugih opravilih obenem so v skromnih razmerah nastajale razstave brez arhitektov in oblikovalcev, ki si jih provincialni muzej ni mogel privoščiti. Česar ne zmoreš v službenem času, delaš doma. Vse, kar je bilo etnološko narejenega, je rezultat njenih prizadevanj in trdega dela, nič ni bilo podarjenega, prej prigarane. Tako je vprašana tudi pojasnila antitezo, ali ji ni z zaposlitvijo v Zasavskem muzeju morebiti »sekirica padla v med«. Iskreno je govorila o delovnih razmerah v muzeju in majhnih možnostih specializacije ter o tem, da je njena muzejska pisarna občasno še spovednica ali avtobusna postaja. In še: če se zavedaš dosežkov še koga razen sebe,

boš skupnost bogatil, ne siromašil, kot to počenjajo vase zaverovani. Na vprašanje o glavnem in naglavnem grehu v etnološki muzejski stroki je navedla še pozabljanje in spregled informatorjev oziroma pričevalcev življenja, ki jih »po uporabi« vse prepogosto zavržemo, kar je popolnoma skregano tako z empatijo kot etiko etnološkega dela. Iz pogovora smo lahko izvedeli, da je tudi Jana Mlakar Adamič ena tistih slovenskih etnologinj, ki si ozke specializacije spričo narave dela v regionalnem muzeju ne morejo, zaradi svoje predanosti stroki pa nočejo privoščiti. Nadalje smo s sogovornico razkrivali, ali in za koga so (bile) Trbovlje tudi obljudljena dežela, kako celovito ji muzejsko delo v majhnem perifernem muzeju omogoča razumeti in interpretirati načine življenja Zasavcev ter s kakšno mero strasti ga opravlja. Svoje poslanstvo razume tudi kot vztrajno nagovarjanje javnosti in prizadevanje za boljše razumevanje pomena rudarskih kolonij, ohranjanje in spoštovanje rudarske stavbne dediščine v srčki rudarskega okolja, ki je dajalo kruh večini prebivalstva, ga zaznamovalo in oblikovalo poseben način življenja. S posebnim žarom je nagrajenka spregovorila tudi o nekaterih drugih etnoloških raziskovalnih temah, o lutkarstvu, higieni, obrteh in praznovanju prvega maja, po snovi različnih, med sooblikovalci zasavskega kulturnega življenja, knapov in njihovih potomcev ter prebivalci na splošno pa z odprtimi rokami sprejetih zgodovin v obliki razstav, monografij, učenja na Univerzi za tretje življenjsko obdobje, večerov Muzejskega kluba, predavanj in še marsičesa. Zaupala nam je tudi svojo povsem svežo raziskovalno temo o s Trbovljami pobratenih krajih Lazarevac, Valandovo, Jesenice in Sallaumines, francoskem rudarskem kraju, po katerem so poimenovali tudi ulico v Trbovljah.

Nagrajenka je na etnološkem večeru pokazala, da se ji je v osrčju etnološkega terena tudi kot etnološki raziskovalki v tridesetih letih dela posrečilo vsrkati košček revolucionarnosti zasavskih knapov in v težkem rudarskem okolju ohranjati pokončno držo, ravnovesje, vedrino in humornost.